

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΞΙ (6)

ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Τεχνητή Νοημοσύνη και Εκπαίδευση

[1] Η Τεχνητή Νοημοσύνη είναι ένα ψηφιακό εργαλείο που θα επιφέρει σημαντικές ποσοτικές και ποιοτικές αλλαγές όχι μόνο στο πεδίο της επιστήμης και της έρευνας, αλλά και σε αυτό της καθημερινής ζωής. Αλλαγές που θα επηρεάσουν τον τρόπο που οι πολίτες θα σκέφτονται, θα ενημερώνονται και θα αποφασίζουν. Με αυτήν την έννοια είναι αναπόφευκτη η σύνδεση με την εκπαίδευση, με τρόπους που είμαστε «υποχρεωμένοι» εκ των πραγμάτων να βρούμε.

[2] Αυτή τη στιγμή οι εκπαιδευτικοί εξοικειώνονται με διάφορα εργαλεία ΤΝ, πολύ περισσότερο με τα chatbots, πειραματίζονται με αυτά, διαπιστώνουν δυνατότητες και ελλείμματα και αρχίζουν να τα χρησιμοποιούν για να προετοιμάσουν τη δική τους δουλειά στην τάξη. Η σημαντικότερη αλλαγή που θα προκύψει είναι ότι θα υπάρξει πιθανότατα μια μείωση του χρόνου προετοιμασίας του εκπαιδευτικού για το μάθημά του και γενικότερα μείωση του χρόνου που αφορά την εργασία του εκτός τάξης. Για παράδειγμα μπορεί εύκολα να έχει μέσα σε δευτερόλεπτα διδακτικά σενάρια με συγκεκριμένες προδιαγραφές, μαθησιακές δραστηριότητες με συγκεκριμένο στόχο, σχέδια διαφοροποιημένης διδασκαλίας, προτάσεις εφαρμογής διδακτικών τεχνικών, κατασκευή διαγωνισμάτων διαβαθμισμένης δυσκολίας, φύλλα εργασίας, διόρθωση εργασιών και πολλά άλλα που θα μπορούσαν να αποτελέσουν αντικείμενο επιμόρφωσης. Ωστόσο είναι διαφορετικό να σχεδιάζεις δραστηριότητες για τα παιδιά σε περιβάλλον ΤΝ. Γιατί απαιτεί ουσιαστικά ποιοτική μεταβολή και του μαθητικού ρόλου και του ρόλου του δασκάλου, με τρόπο που να λαμβάνει υπόψιν τα χαρακτηριστικά του νέου περιβάλλοντος. Αλλά αυτό είναι και το δυσκολότερο και ταυτόχρονα το πιο δημιουργικό, γιατί στην πραγματικότητα προετοιμάζει τον πολίτη του αύριο.

[3] Γι' αυτό, καθίσταται απαραίτητη η επίτευξη ισορροπίας ανάμεσα στην κατανόηση των δυνατοτήτων και των ορίων της χρήσης

των εφαρμογών. Το βασικό ζητούμενο σχετικά με τα εργαλεία ΤΝ, είναι το αν και το πώς αυτά μπορούν να υποστηρίξουν τους μαθησιακούς στόχους που έχεις για την τάξη σου. Δηλαδή το πώς οι μαθητές, διατηρώντας την αλληλεπίδρασή τους, θα φτάσουν στην κατάκτηση της γνώσης αποτελεσματικότερα ή/και γρηγορότερα, από νέους ίσως δρόμους, που προϋποθέτουν και ταυτόχρονα ενισχύουν την ανάπτυξη και νέων ικανοτήτων όπως είναι η ικανότητα διατύπωσης κατάλληλων ερωτημάτων και η ικανότητα σύνθεσης, η κριτική προσέγγιση του περιεχομένου, ο έλεγχος αξιοπιστίας των πηγών, η παραγωγή ψηφιακού περιεχομένου σε συγκεκριμένο πλαίσιο, η ικανότητα διαπραγμάτευσης σε ομάδα και λήψης απόφασης, καθώς και άλλων, που τα σημερινά εκπαιδευτικά συστήματα μπορεί να περιλαμβάνουν στα προγράμματα σπουδών τους αλλά όχι πάντα και στις πρακτικές τους.

[4] Τέλος, αξίζει να τολμήσουμε, όχι μόνο γιατί το σχολείο (πρέπει να) είναι ανοικτό στις κοινωνικές αλλαγές αλλά και γιατί η ΤΝ, που δεν πρέπει ούτε να μυθοποιείται αλλά ούτε και να δαιμονοποιείται, εάν χρησιμοποιηθεί σωστά, επιφυλάσσει και για τον εκπαιδευτικό και για τον μαθητή έναν ενδιαφέροντα ρόλο διερευνητικής μάθησης και κριτικής στάσης, χαρακτηριστικό απαραίτητο για τον ενεργό πολίτη του παρόντος και κυρίως του μέλλοντος.

Διασκευή από το Διαδίκτυο

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

«Ψηφιακός κόσμος και πραγματική ζωή»

[1] Στην “κοινωνία της πληροφορίας” είναι πραγματικά άτοπο να γράψεις κατά της τεχνολογίας ή να αμφισβητήσεις τις απεριόριστες δυνατότητες και ευκαιρίες που αυτή προσφέρει για επικοινωνία, αλληλόδραση και συμμετοχή σε κάθε λογής δίκτυα. Κι αυτό γιατί ο ψηφιακός κόσμος μας, μέσω των δικτύων, έγινε πιο αλληλένδετος, πιο συναρτησιακά εξαρτώμενος, πιο περίπλοκος και ταυτόχρονα πιο άμεσος, έστω και μέσω πολλαπλών διαμεσολαβήσεων.

[2] Επί της ουσίας, ακόμα και αν αισθανόμαστε την κυριαρχία μιας απρόσωπης τεχνολογικής ορθολογικότητας ως ανερχόμενης ηγεμονίας πάνω στον άνθρωπο και τις σχέσεις του, είμαστε απερίφραστα υποχρεωμένοι να την αντιμετωπίσουμε ενεργητικά. Οι δυνατότητες που μας παρέχουν οι νέες τεχνολογίες επικοινωνίας στο ψηφιακό περιβάλλον είναι τεράστιες. Facebook, twitter, instagram, βιντεοκλήσεις, chatting, skype, εξ αποστάσεως μάθηση, ασύγχρονη εκπαίδευση, e-learning, e-commerce, e-presence, e-marketing και τόσα άλλα εργαλεία και διαδικασίες εισχωρούν καθημερινά στο βιόκοσμο

μας, ενώνοντας διαδικτυακά τις ζωές των ανθρώπων με αμέτρητους τρόπους.

[3] Την ίδια στιγμή στο βασίλειο του ψηφιακού σύμπαντος βλέπω γύρω μου ανθρώπους μοναχικούς. Ξεγελούν την έλλειψη ουσιαστικής επικοινωνίας μέσα από όλα αυτά, παραμένοντας εγκιβωτισμένοι σε ένα εικονικό, πολλαπλώς διαμεσολαβημένο περιβάλλον, γεμάτο sms, mms, photos, videos, αναρτήσεις του εφήμερου και άλλα παράγωγα μιας διαδικασίας τόσο, μα τόσο ανεπαίσθητα αφομοιωτικής και ταυτόχρονα “ιμπεριαλιστικής” [...].

[4] Πολλοί αναφερόμενοι στο ζήτημα της χρήσης των νέων τεχνολογιών στο πεδίο της πληροφορίας, των δικτύων και της επικοινωνίας κάνουν λόγο για την έλλειψη αυτού που αποκαλούμε “ψηφιακός γραμματισμός”. Ωστόσο, είναι αναγκαίο να επαναπροδιορίζουμε διαρκώς τον όρο “γραμματισμός” (literacy), αναγνωρίζοντας μέσα του τη δυνατότητα του ατόμου να αντιλαμβάνεται, να κατανοεί, να ερμηνεύει, να ασκεί κριτικό έλεγχο, να διαχειρίζεται, να αναλύει, να συνθέτει και να λειτουργεί σε πολλαπλά περιβάλλοντα και καταστάσεις επικοινωνίας. Αυτά μπορούν να αφορούν τον γραπτό ή προφορικό λόγο ή άλλα μη γλωσσικά κείμενα όπως εικόνες, φωτογραφίες, βίντεο κ.ο.κ.

[5] Ειδικότερα, ο “ψηφιακός γραμματισμός” αποσκοπεί στην ανάπτυξη των ικανοτήτων χρήσης της ψηφιακής τεχνολογίας, των εργαλείων επικοινωνίας και δημιουργίας δικτύων στο πλαίσιο μιας παγκόσμιας πραγματικότητας, όπου η πληροφορία κινείται με ιλιγγιώδεις ρυθμούς. Επιπροσθέτως, περικλείει τις ικανότητες οργάνωσης, ταξινόμησης, ανάλυσης και ερμηνείας των πληροφοριών, της ανάπτυξης αλλά και αποκωδικοποίησης των παραγόμενων νοημάτων, μέσω της χρήσης ψηφιακής τεχνολογίας και άλλων συναφών εργαλείων.

[6] Είναι προφανές πως ακόμα και αν οι υποψιασμένοι, ή οι έχοντες επίγνωση των κινδύνων είναι σε θέση να προφυλάσσονται από την ασχήμια και τη διαδικτυακή αλλοτρίωση, οι πολλοί, δυστυχώς, αλέθονται μέσα στο μύλο της μαζικής χρήσης. Αυτό έχει ως συνέπεια αρκετοί κριτικοί αναλυτές να κάνουν λόγο για «ανεγκέφαλους του Διαδικτύου», «ψηφιακά εθισμένους», «κοινωνικά ελεγχόμενους μέσω της ψηφιακής τεχνολογίας», «μοναχικούς λύκους του facebook» κ.ο.κ.

[7] Εν κατακλείδι, είναι αναγκαίο να οριοθετούμε, να επαναξιολογούμε και κυρίως να επαναπροσδιοριζόμαστε διαρκώς απέναντι στη λειτουργία των νέων μορφών και εργαλείων επικοινωνίας

στο ψηφιακό περιβάλλον. Και μάλιστα με τρόπο που ο έλεγχος των πρακτικών να ανήκει στον ίδιο τον άνθρωπο και όχι στα εργαλεία που τις υλοποιούν. Είναι σαφές πως οι κυρίαρχες πρακτικές ευνοούνται από τη συστηματική έλλειψη όχι μόνο του “ψηφιακού γραμματισμού”, αλλά και από την απουσία μιας έλλογα κριτικής στάσης απέναντι στη χρήση των νέων τεχνολογιών επικοινωνίας[...].

Φωτόπουλος Νίκος 08/09/2019
[διασκευή]

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

Η **Τασούλα Καραγεωργίου** γεννήθηκε στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου το 1954. Σπούδασε στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου της Αθήνας. Είναι διδάκτωρ κλασικής φιλολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης. Από το 2007 διδάσκει στο Εργαστήρι Ποίησης του Ιδρύματος Τάκης Σινόπουλος.

Ποιητική Τεχνολογία

Χαίρε, ω χαίρε
ποίημα

από τα σπλάχνα του υπολογιστή βγαλμένο
με δύο κλικ σε κατεδαφίζω
και σε τρεις μέρες σε χτίζω
σε κάνω κάθετο
σε οριζοντιώνω
σε επιλέγω
και σε ακυρώνω
σε ανατρέπω
και σε μετατρέπω

Αν θέλω, το στυλ σου αλλάζω
Τώρα τα γράμματά σου πλαγιαίζω
τα μεγαλώνω,
τα κάνω δεκάρια
Τα μικραίνω,
Τα κάνω εφτάρια.

Εκδικούμαι για τους ποιητές που ικέτεψαν
Κι ένα νεύμα σου μάταια γύρεψαν.
Λοιπόν, τα άειδε και τα έννεπε τέλος.
Θα σε σβήσω απ’ τη μνήμη αν δεν θέλω.
Έχω επάνω σου μια εξουσία·
Όσο ανθίστασαι, θ’ αλλάζω στοιχεία.
Σωρό με πεσσούς θα σε κάνω
Να σωριάσω τα κομμάτια μου επάνω.

Τασούλα Καραγεωργίου

ΘΕΜΑ Α

A1. Να αποδώσετε συνοπτικά σε μία παράγραφο 60-70 λέξεων την επίδραση της Τεχνητής Νοημοσύνης στην εκπαιδευτική διαδικασία και στην επίτευξη των μαθησιακών στόχων, όπως παρουσιάζονται στο **Κείμενο 1**.

Μονάδες 20

ΘΕΜΑ Β

B1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας τη λέξη «Σωστό», αν η πρόταση συμφωνεί με το νόημα του **Κειμένου 2**, ή τη λέξη «Λάθος», αν όχι. Να επιβεβαιώσετε στη συνέχεια τις απαντήσεις σας με παραπομπές σε χωρία του κειμένου.

A. Τα ψηφιακά δίκτυα έχουν καθιερώσει ένα είδος άμεσης αλλά παρεμβατικής επικοινωνίας.

B. Ο ψηφιακός κόσμος ισχυροποιεί τη μόνωση και την αντικοινωνική συμπεριφορά των ανθρώπων.

Γ. Ο ψηφιακός γραμματισμός σχετίζεται με τη θεωρητική γνώση των νέων τεχνολογιών από το άτομο.

Δ. Ο ψηφιακός γραμματισμός προϋποθέτει από τους ενήλικους και ανήλικους χρήστες των τεχνολογικών μέσων οργανωτικές ικανότητες, ικανότητες ορθής χρήσης της τεχνολογίας και κριτική σκέψη.

Ε. Η άνευ όρων και μαζική χρήση του διαδικτύου αλλοτριώνει τους υποψιασμένους και μη χρήστες του.

Μονάδες 10

B2. α. Να εντοπίσετε στο **Κείμενο 2** τρεις λέξεις ειδικού λεξιλογίου και να δικαιολογήσετε τη χρήση τους.

β. Να εντοπίσετε τρεις γλωσσικές επιλογές που προσδίδουν αμεσότητα στο **Κείμενο 1** και να τις αιτιολογήσετε.

Μονάδες 9

B3. Να επισημάνετε την επικοινωνιακή λειτουργία του μακροπερίοδου λόγου και του ασύνδετου σχήματος της 3^{ης} παραγράφου του **Κειμένου 1**

Μονάδες 6

B4. Πώς «συνομιλεί» το περιεχόμενο της τελευταίας παραγράφου του **Κειμένου 1** («Τέλος, αξίζει να τολμήσουμε, ... μέλλοντος»), με την αντίστοιχη παράγραφο του **Κειμένου 2** («Εν κατακλείδι, είναι αναγκαίο να οριοθετούμε... τεχνολογιών επικοινωνία») ως προς τη στάση απέναντι στην Τεχνητή Νοημοσύνη;

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Γ΄

Αξιοποιώντας τρεις, τουλάχιστον, διαφορετικούς κειμενικούς δείκτες του **Κειμένου 3** να σχολιάσετε τη μεταβολή της σχέσης μεταξύ καλλιτέχνη και καλλιτεχνικού δημιουργήματος, εξαιτίας της μετάβασης στην επονομαζόμενη «ψηφιακή εποχή». Ανταποκρίνεται, κατά τη γνώμη σας, στην πραγματικότητα η αίσθηση της «παντοδυναμίας» των τεχνολογικών μέσων στο επίπεδο της τέχνης, την οποία υπαινίσσεται η ποιήτρια; (200 λέξεις)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Δ΄

Ο νέος ψηφιακός κόσμος αποτελεί, πλέον, μία πραγματικότητα με πολλές και ποικίλες επιδράσεις στην καθημερινότητά μας. Σε ένα άρθρο σας 350-400 λέξεων εστιάστε :

α. στις ευεργετικές επιδράσεις της νέας ψηφιακής πραγματικότητας στην εκπαιδευτική διαδικασία.

β. στα εφόδια που πρέπει να έχουν οι νέοι, προκειμένου να ανταποκριθούν στις προκλήσεις του μέλλοντος, όπως αυτές διαμορφώνονται μέσα από την ψηφιοποίηση της εποχής μας.

Μονάδες 30